

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ODONTOLOGŲ RŪMŲ ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-163(2), LIETUVOS RESPUBLIKOS ODONTOLOGIJOS PRAKTIKOS IR BURNOS PRIEŽIŪROS PRAKTIKOS ĮSTATYMO NR. I-1246 2, 5 IR 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-164(2) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1367 1 IR 2 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-165(2)

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimo Nr. SV-S-320 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1–3 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

Pritarti Lietuvos Respublikos odontologų rūmų įstatymo projekto Nr. XIVP-163(2) (toliau – 1 Projektas), Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo Nr. I-1246 2, 5 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-164(2) (toliau – 2 Projektas) ir Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 1 ir 2 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-165(2) (toliau – 3 Projektas) (toliau kartu – Projektai) tikslams: įtvirtinti ir įgyvendinti realią odontologų ir burnos priežiūros specialistų profesinę savivaldą ir savireguliaciją; sudaryti sąlygas pagerinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir pacientų saugą odontologinės priežiūros (pagalbos) ir burnos priežiūros paslaugų srityje; sumažinti administracinę naštą ir supaprastinti administracines procedūras išduodant licencijas, tačiau siūlyti Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti teisinio reguliavimo priemones:

1. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyta, kad asociacijoms, išskyrus nurodytas Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 3 punkte, gali būti suteikiami įgaliojimai atlikti funkcijas tik Viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnio 2, 3 ir 4 punktuose nustatytoje viešojo administravimo srityse, kai tokie įgaliojimai yra tiesiogiai susiję su viešosios įstaigos ar asociacijos veiklos tikslais ir kai nėra valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kurioms šie įgaliojimai gali būti suteikti. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 61 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta, kad Sveikatos apsaugos ministerija organizuoja sveikatos priežiūros licencijavimą bei prižiūri visų nuosavybės rūšių asmens sveikatos priežiūros subjektų veiklą. Sveikatos sistemos įstatymo 75 straipsnio 2 dalies 1, 3 ir 6 punktuose nustatyta, kad Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VASPVT) dalyvauja formuojant valstybės politiką asmenų licencijavimo sveikatos priežiūros veiklai, sveikatos priežiūros paslaugų kokybės, pacientų saugos srityse ir ją įgyvendina, licencijuoja asmenis sveikatos priežiūros veiklai, atlieka asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo ir kokybės valstybinę priežiūrą. Tai reiškia, kad VASPVT vykdo visų fizinių ir juridinių asmenų licencijavimą asmens sveikatos priežiūros veiklai ir visos licencijuojamos asmens sveikatos priežiūros veiklos priežiūrą. VASPVT taip pat tvarko valstybės Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų praktikos licencijų registrą, kuriame registruojamos visų asmens sveikatos priežiūros specialistų, įskaitant gydytojus odontologus ir burnos priežiūros specialistus, licencijos, kurio duomenys automatinio būdu perduodami į Licencijų informacinę sistemą bei į Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinę sistemą.

Šiuo metu nėra aplinkybių, lemiančių būtinybę iš VASPVT vykdomo fizinių ir juridinių asmenų licencijavimo asmens sveikatos priežiūros veiklai išskirti dalį, susijusią su odontologine priežiūra

(pagalba), ir odontologus ir burnos priežiūros specialistus profesiniu pagrindu vienijančiai asociacijai atskiru įstatymu suteikti viešojo administravimo įgaliojimus vykdyti odontologijos srities licencijavimo funkciją. Be to, VASPVT vykdomų funkcijų asmens sveikatos priežiūros srityje kompleksas, jos tvarkomų registrų ir informacinių sistemų integravimas į bendrą sveikatos priežiūros sistemą padeda užtikrinti sisteminių ir visapusišką asmens sveikatos priežiūros funkcionavimą, asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę bei pacientų saugą, ir vieno segmento – odontologinės priežiūros (pagalbos) licencijavimo – išskyrimas būtų neigiamas faktorius odontologinės priežiūros (pagalbos) paslaugų kokybei ir pacientų saugai.

Be to, paprastai Lietuvoje profesinė savivalda įstatymu yra įtvirtinama valstybės kontroliuojamų profesijų atstovams. Šį faktą patvirtina ir Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, kuris 2008 m. sausio 7 d. nutarime nurodė, kad visuotinai, ne tik Lietuvoje, pripažįstama, kad valstybės kontroliuojamos profesijos suponuoja profesijos savireguliaciją ir savivaldos sistemą. Konstitucinis Teismas teigia, kad valstybės kontroliuojama profesija yra viešąjį interesą užtikrinančių funkcijų vykdymas, kai tai daro savarankiška profesine (privačia) veikla besiverčiantys asmenys (už atlygį), o jiems šias funkcijas vykdyti perdavusi valstybė kontroliuoja, kaip jos vykdomos. Abejotina, ar odontologai ir burnos priežiūros specialistai gali būti prilyginami valstybės kontroliuojamai profesijai, kaip ją apibūdina Konstitucinis Teismas, ir atitinkamai, ar yra būtina jų profesinę savivaldą su tam tikrais viešojo administravimo įgaliojimais įtvirtinti įstatymo lygmeniu. Odontologai ir burnos priežiūros specialistai nėra išskirtiniai lyginant su kitais asmens sveikatos priežiūros specialistais (gydytojais), kurių veiklos licencijavimą ir priežiūrą vykdo VASPVT, todėl jų veiklos licencijavimo ir akreditavimo išskyrimas iš bendros asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijavimo ir veiklos priežiūros sistemos neturi jokio pagrįsto pagrindo.

Taip pat pažymėtina, kad siūlomu reguliavimu įgaliojus Lietuvos Respublikos odontologų rūmus (toliau – Rūmai) vykdyti odontologų ir burnos priežiūros specialistų praktikos licencijavimą ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių odontologinės priežiūros (pagalbos) paslaugas, licencijavimą, priimant sprendimus dėl licencijos išdavimo potencialiems konkurentams dalyvaus Rūmų nariai – odontologijos ar burnos priežiūros praktika besiverčiantys asmenys. Toks reguliavimas nepagrįstai riboja sąžiningos konkurencijos laisvę. Europos Teisingumo Teismas yra ne kartą pateikęs nuomonę dėl nacionalinės teisės aktų, kuriuose numatyta, kad prašymą išduoti leidimą vykdyti komercinę veiklą pateikusio asmens konkurentai gali dalyvauti išduodant tokį leidimą turinčių kolegialių organų veikloje, suderinamumo su ES sutarties nuostatomis dėl įsisteigimo laisvės. 2002 m. sausio 15 d. sprendime byloje Nr. C-439/99 (Europos Bendrijų Komisija prieš Italijos Respubliką, 39 punktas) Europos Teisingumo Teismas nurodė, kad prašymą išduoti leidimą vykdyti komercinę veiklą pateikusio asmens konkurentų daromas poveikis sprendimų priėmimo procesui, net jeigu jie nebalsuoja dėl prašymo išduoti leidimą, gali trukdyti pasinaudoti šiomis pagrindinėmis laisvėmis arba padaryti tokį naudojimąsi mažiau patrauklų. Iš tiesų šie konkurentai galėtų mėginti vilkinti reikiamų sprendimų priėmimą, skatinti pernelyg didelių apribojimų nustatymą arba gauti konkurencijos požiūriu svarbios informacijos.

Atsižvelgiant į tai, kas paminėta, Projektuose turi būti atsisakoma visų nuostatų, susijusių su odontologų ir burnos priežiūros specialistų praktikos licencijavimu ar asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių odontologinės priežiūros (pagalbos) paslaugas, licencijavimu bei asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių odontologinės priežiūros (pagalbos) paslaugas, akreditavimu (pavyzdžiui, turi būti atsisakyta 3 Projekto, 1 Projekto 4 straipsnio 1 dalies 2, 3 ir 7 punktų, 10 straipsnio 4 dalies 4 ir 5 punktų, 13 straipsnio, 2 Projekto 1 straipsnio (atsižvelgiant ir į tai, kad nėra poreikio pildyti Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo 2 straipsnio 25 dalies, nes 2 Projektu nėra siūloma apibrėžti sąvokų) ir 2 straipsnio atitinkamų nuostatų ir kitų susijusių nuostatų).

2. Lietuvos Respublikos Seimas 2019 m. gruodžio 10 d. priėmė Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos įstatymo Nr. I-1246 pakeitimo įstatymą ir Lietuvos Respublikos odontologų rūmų įstatymo Nr. IX-1929 pripažinimo netekusiu galios įstatymą, kurie įsigaliojo 2020 m. gegužės 1 d. Šiais įstatymais nuo 2020 m. gegužės 1 d. buvo panaikinti Rūmų viešojo administravimo įgaliojimai, susiję su odontologų ir burnos priežiūros specialistų bei asmens sveikatos

priežiūros įstaigų, teikiančių odontologinės priežiūros (pagalbos) paslaugas, licencijavimu, ir jie perduoti VASPVT, kuri licencijuoja asmenis visų rūšių asmens sveikatos priežiūros veiklai.

Pažymėtina tai, kad konstituciniai teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo, teisinio saugumo principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius, vykdyti prisiimtus įsipareigojimus asmeniui. Neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise (Konstitucinio Teismo 2015 m. lapkričio 19 d. nutarimas). Asmenys, kurie pagal įstatymą įgijo tam tikras teises, turi teisę pagrįstai tikėtis, kad šios teisės nustatytą laiką bus išlaikytos ir įgyvendinamos (Konstitucinio Teismo 2012 m. birželio 29 d., 2014 m. gruodžio 19 d. nutarimai).

Vertinant tai, kas išdėstyta, odontologų ir burnos priežiūros specialistų bei asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių odontologinės priežiūros (pagalbos) paslaugas, licencijavimo modelio keitimas nepraėjus net dviem metams nuo naujojo reguliavimo įsigaliojimo, kai nėra objektyvių priežasčių ir duomenų, kodėl nustatytasis naujasis teisinis reguliavimas yra iš esmės netinkamas, galėtų suponuoti neatitiktį konstituciniams teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo, teisinio saugumo principams bei teisinių santykių neapibrėžtumą ir nestabilumą.

3. 2 Projekto 3 straipsniu keičiamo įstatymo 12 straipsnis papildomas prievole odontologams ir burnos priežiūros specialistams tapti Rūmų nariais. Pagal 1 Projekto 6 straipsnio 3 dalies nuostatas, kiekvienas odontologas ir burnos priežiūros specialistas automatiškai įrašomas į Rūmų narius išduodant jam atitinkamai odontologijos praktikos ar burnos priežiūros praktikos licenciją, nes šiame įstatymo projekte nėra numatyta įstojimo į Rūmus sąlygų. Tačiau to paties straipsnio 5 dalyje nustatoma, kad Rūmų tarybos atsisakymas įrašyti odontologą ar burnos priežiūros specialistą į Rūmų narių sąrašą turi būti motyvuotas. Jei įstatymu nenustatoma jokių priėmimo į Rūmų narius sąlygų, tai neaišku, koku pagrindu galėtų būti priimamas sprendimas atsisakyti įrašyti odontologą ar burnos priežiūros specialistą į Rūmų narių sąrašą, jei jis turi atitinkamą licenciją. Jei narystė Rūmuose sąlygoja galimybę verstis atitinkama veikla, tai atsisakymas priimti į Rūmų narius negali būti pagrįstas vien Rūmų tarybos nuomone be įstatyminio pagrindo. Atsižvelgiant į tai, siūlytina atsisakyti 1 Projekto 6 straipsnio 5 dalies nuostatų.

4. 1 Projekto 6 straipsnio 6 dalies 4 punkte nustatoma, kad narystė Rūmuose nutrūksta odontologui ar burnos priežiūros specialistui nevykdant šio įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje nustatytų pareigų. Narystę Rūmuose nutraukus 1 Projekto 6 straipsnio 6 dalies 4 punkte nurodytu pagrindu, odontologai ir burnos priežiūros specialistai negalėtų įvykdyti 2 Projektu nustatytos pareigos odontologams ir burnos priežiūros specialistams būti Rūmų nariais. Nebūdamas Rūmų nariu odontologas ar burnos priežiūros specialistas negalėtų verstis atitinkama praktika, todėl narystės Rūmuose panaikinimas 1 Projekto 6 straipsnio 6 dalies 4 punkte nurodytu pagrindu būtų neproporcinga priemonė, pavyzdžiui, keliomis dienomis pavėlavus sumokėti Rūmų nario mokestį, padarius mažareikšmius Rūmų statuto ar Odontologų profesinės etikos kodekso pažeidimus ar laiku nepranešus reikiamos informacijos. Atsižvelgiant į tai bei tai, kad Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatyme yra nustatytos odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos licencijų išdavimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir licencijų galiojimo panaikinimo sąlygos, siekiant išvengti dvigubo licencijavimo ir nepagrįstos bei neproporcingos administracinės naštos (kad nebūtų atskirų reikalavimų ir procedūrų licencijai gauti ir tapti Rūmų nariu), vienintelė narystės Rūmuose sąlyga turėtų būti licencijos galiojimas, todėl atsisakytina 1 Projekto 6 straipsnio 6 dalies 2 ir 4 punktų.

5. Atkreiptinas dėmesys į 1 Projekto 12 straipsnio 1 dalies ir 16 straipsnio 1 dalies nuostatų nesuderinamumą (skiriasi numatyti drausmės bylos iškėlimo pagrindai): 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Rūmų garbės teismas yra Rūmų organas, kuris, vadovaudamasis šiuo Įstatymu, Odontologų profesinės etikos kodeksu ir savo veiklos nuostatais, nagrinėja Rūmų narių drausmės bylas dėl Odontologų profesinės etikos kodekso pažeidimų; 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad už Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo, šio Įstatymo, kitų teisės aktų, reglamentuojančių odontologų profesinės praktikos ir odontologinės veiklos reikalavimus, ar

Odontologų profesinės etikos kodekso pažeidimus Rūmų nariui gali būti iškelta drausmės byla. Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, siūlytina šias nuostatas suderinti tarpusavyje.

Ministras Pirmininkas

Sveikatos apsaugos ministras